

УДК 681.892

П.Кривий*, **Н.Тимошенко****, **П.Кривінський*****

* (Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя)

** (Національний університет «Львівська політехніка»)

*** (ПП «ТехПанель»)

ВИЗНАЧЕННЯ КІЛЬКОСТІ ВИМІРЮВАНЬ ТА ПЕРІОДИЧНОСТІ КОНТРОЛЮ ВИДОВЖЕННЯ ВІДРІЗКІВ ПРИВОДНИХ ЛАНЦЮГІВ ПРИ ЇХ ВИПРОБУВАННЯХ НА ЗНОСОСТІЙКІСТЬ

Показано, що при оцінці видовження ΔL відрізка ланцюга за певний період часу випробувань T поряд із середнім значенням видовження відрізка $\Delta \bar{L}$ важливим завданням є забезпечення стабільності його розсіювання. Це завдання запропоновано вирішувати в імовірнісному аспекті.

Прийнято стабільність розсіювання величини ΔL оцінювати не середньоквадратичним відхиленням $\sigma_{\Delta L}$, а коефіцієнтом варіації K_V .

Враховуючи те, що величина ΔL підпорядкована нормальному закону розподілу для кількісної міри точності оцінки видовжень відрізків, визначали відносну довірчу похибку на нижній границі довірчого інтервалу $\delta_{\Delta L} = t_{\alpha} \cdot K_V / \sqrt{n}$, де t_{α} – критерій Стьюдента, взятий при довірчому значенні $\alpha = q$ і числі ступеней вільності $f = n - 1$; n – кількість вимірювань відрізків, а також нормативну відносну похибку $\delta_{\Delta LH} = (\Delta \bar{L}_H - \Delta \Delta L_{H.B.}) / \Delta \bar{L}_H$ – де $\Delta \bar{L} = K \cdot z_{\alpha} \cdot t / 2$ – нормативне (стандартизоване) середнє значення відхилення відрізка; K – коефіцієнт, регламентований діючим стандартом; z_{α} – кількість ланок у відрізку; t – номінальне значення кроку ланцюга; $\Delta L_{H.B.}$ – нижня довірча границя. Число вимірювань видовження відрізків вважали достатнім, якщо виконувалась умова $\delta_{\Delta L} / \delta_{\Delta LH} \leq 1$.

Встановлено, що при довірчій імовірності $\beta = 0,95$ і відповідних значеннях K_V для ланцюгів з кроками 12,7 мм і 15,875 мм Даугавпілського виробництва (Латвія) достатнім є вимірювання трьох відрізків на контурі досліджуваного ланцюга. Ці відрізки пропонується розділити рівномірно по всій довжині ланцюга.

Визначали періодичність контролю видовження ΔL , виходячи із стохастичності процесу зношування. Встановивши на основі експериментальних діаграм мінімальне збільшення довжини відрізка $\Delta L_{\min} = \Delta \bar{L}_k + 3(\Delta L_H) - (\Delta \bar{L}_H + 3\sigma(\Delta L_k))$; тут $\Delta \bar{L}_k$ – середнє значення видовження відрізка (кінцеве) після випробувань; $\sigma(\Delta L_H)$ і $\sigma(\Delta L_k)$ – відповідно середньоквадратичні відхилення величин ΔL_H і ΔL_k , знайшли мінімальну інтенсивність зношування $I_{\min} = [\Delta L_k + 3\sigma(\Delta L_H) - \Delta L_H - 3\sigma(\Delta L_k)] / T_y$, де T_y – час випробувань, регламентований стандартом. Врахувавши, що величина видовження відрізка, яка контролюється приладом з точністю вимірювання Δ_g : $\Delta L_i = K \cdot \Delta_g$, де $K = 4 \dots 6$, отримаємо інтервал часу, після закінчення якого необхідно контролювати видовження відрізка ланцюга: $T_k = K \cdot T_y \cdot \Delta_g / [\Delta \bar{L}_k + 3\sigma(\Delta L_H) - \Delta \bar{L}_H - 3\sigma(\Delta L_k)]$

Як показали розрахунки при $T_y = 700$ год., $K = 5$ і $\Delta_g = 0,01$ мм інтервал часу T_k для ланцюгів ПР-12,7-1820-2 і ПР-15,875-23002 відповідно склав 18,9 і 44,87 годин.

Таким чином, можна рекомендувати для ланцюгів з кроками 12,7 мм і 15,875 мм здійснювати контроль видовження відрізків через 3 та 6 змін випробувань відповідно.